

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของนายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ผู้ร้องประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน มีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ และได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ในรายการชื่อพรรค เป็นพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕

เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ พรรคเกษตรกรแรงงานไทย ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคผู้ถูกร้องแจ้งการรับสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๕,๖๖๑ คน พร้อมทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) และแผ่นซีดีบันทึกข้อมูลสมาชิกให้ผู้ร้องดำเนินการตามกฎหมาย

เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเคียน อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี จังหวัดพังงา จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเลย ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

การจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี จังหวัดพังงา และจังหวัดพิษณุโลก ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า มีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว และเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคจริง

การจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง โดยดำเนินการสอบสวน ผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน ได้แก่

- นางประภาพร รัตนแสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชัย เทียมทัน ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้านเพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมา นายรัชชัย ได้มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร และชาวบ้าน

มิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิก และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน รวมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

- นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวัดทานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิต ศรีหนารถ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวังค์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน รวมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

นอกจากนี้ได้สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ญ กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันท์ต นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสินี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สรุปข้อเท็จจริงดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็น และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับทราบตามที่ผู้กำกับดูแลงานด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติเสนอในคราวประชุมครั้งที่ ๑๑๔/๒๕๔๕ (๒๘) เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ดังนี้

๑. รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓
๒. ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔
๓. ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นผู้ร้องรับทราบถึงกรณีผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้

ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว ผู้ร้องควรยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

๔. ให้สำนักกฎหมายและคดีร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ปทุมวัน เพื่อให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ประกอบมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องพิจารณาแล้วได้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับทราบดังกล่าว ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ผู้ร้องประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๑ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคเหนือ ๑ สาขา ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ผู้ร้องจึงขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ผู้ถูกร้อง โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า เนื่องจากเอกสารในพรรคมีเป็นจำนวนมาก บางฉบับไม่เคยเห็นมาก่อน บางฉบับทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย เรื่องที่ผู้ร้องกล่าวหาผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็น หรือมีเจตนากระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายรัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ไม่เคยรู้จักกับนางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลภัทธ สายญาติ นางสลิต ศรีหนารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๘ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการ สาขาพรรค

ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง และเอกสาร หนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ผู้ถูกร้องมีคณะกรรมการบริหารพรรค หลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่มีนายวรากร เลขาธิการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมแทบทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงาน ทนายความวรพงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม ไม่ค่อยมีเวลาดำเนินกิจการของพรรค การที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ทำให้ ผู้ถูกร้องเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลอนตัวออกจากความเป็นหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องไม่มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำความผิด รายละเอียด เอกสารและพยานหลักฐานต่าง ๆ จะได้เสนอในชั้นพิจารณา ขอให้พิจารณา วินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้อง

พิจารณาแล้ว ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้มีประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป คดีจึงอยู่ใน อำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคสาม บัญญัติให้ ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งที่กำหนดให้สถานีบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวไว้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาที่กำหนดนั้นยังไม่มีผลใช้บังคับก็ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น

ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตาม คำร้องของผู้ร้องที่ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องต่อไปได้

ปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยในประการที่ว่า กรณีมีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของผู้ร้องหรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามคำร้องของผู้ร้องประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องว่า เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคได้เพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๑ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคเหนือ ๑ สาขา ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคของผู้ถูกร้องที่จังหวัดเหล่านั้น ได้ความจากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยซึ่งได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า บุคคลผู้มีรายชื่อและลงลายมือชื่อในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขารพคดังกล่าวไม่ว่า นางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลัทธ สายญาติ นางสลิด ศรีหนารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ช กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุคใจ โสกันท์ นางกนกรรณ สร้อยจันดา นายฉัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสีนิ กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครหรือกรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง

ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมดังกล่าวมิใช่ลายมือชื่อของแต่ละคน ทั้งบางคนที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรคล้วนไม่ทราบว่าตนเองได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งนั้น จึงเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า รายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวได้ทำขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้ออ้างของนายบรรพตส์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ที่ว่า ผู้ถูกร้องมิได้รู้เห็น และไม่ได้เข้าร่วมประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวด้วยนั้น เห็นว่า การดำเนินการจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของพรรคการเมืองที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการย่อมเป็นเหตุที่จะต้องถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ยิ่งกว่านั้น ตามมาตรา ๓๐ ก็ยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองที่จะต้องมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคต่อผู้ร้องด้วย การที่ผู้ถูกร้องปฏิเสธไม่รู้เห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคของตนที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้

เมื่อการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคที่จังหวัดเลยของผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีต้องด้วยเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของผู้ร้อง

อนึ่ง เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๕ บัญญัติให้บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๖ บัญญัติรับรองว่า ให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ จนถึงวัน

ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘) ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดและไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้มีผลใช้บังคับต่อไป และให้ถือว่าประกาศหรือคำสั่งตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นไม่ว่าการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นจะกระทำก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง จึงยังคงมีผลใช้บังคับแม้จะได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้วก็ตาม จึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า เมื่อมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว จะต้องให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่พรรคการเมืองนั้นถูกสั่งให้ยุบเพราะเหตุที่พรรคการเมืองนั้นกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น แม้ผู้ถูกร้องถูกมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ แต่คำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวก็เป็นด้วยเหตุผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ ที่ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังมาตรา ๖๖ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำที่

ร้ายแรงถึงกับล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ แต่อย่างใด ย่อมไม่อาจมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ดังกล่าวด้วยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ให้ยุบพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ